

До Председателя на научно жури
съгласно Протокол от ФС № 46/ 29.09.2025г.
и Заповед № Р- 109-401/30.09.2025г.
на Ректора на Медицински Университет – Варна

СТ А Н О В И Щ Е

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”
по научна специалност „нефрология“ на д-р Александра Бориславова Ставрева
Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“- Варна, Факултет
„Медицина“, Катедра „Втора катедра по вътрешни болести“
на тема: „АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ФАКТОРИ ПРИ
ПАЦИЕНТИ С ХРОНИЧНО БЪБРЕЧНО ЗАБОЛЯВАНЕ В ПРЕДДИАЛИЗЕН И
ДИАЛИЗЕН СТАДИЙ“

от доц. д-р Александър Иванов Осиченко, д.м.,
научна специалност – нефрология, Началник Клиника по диализно лечение,
Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда, София

Хроничното бъбречно заболяване (ХБЗ) представлява един от основните проблеми на общественото здраве в световен мащаб. Особено критичен период в живота на пациентите с ХБЗ е времето на прехода към терминална бъбречна недостатъчност и старта на диализното лечение. Този период е белязан от много трудни решения за пациентите и често е съпроводен със значителна клинична тежест и смъртност. Освен с контролирането на уремичното състояние и придружаващите заболявания, пациентите трябва да се справят и с психологически състояния, които се дължат на различни социално-икономически фактори и които впоследствие водят до развитие на други разстройства като депресия и тревожност.

Това определя и актуалността на представения дисертационен труд на д-р Александра Бориславова Ставрева, която си поставя за цел да анализира проявата на психологическите фактори при пациентите с ХБЗ в преддиализен и диализен стадий, както и да оцени тяхното влияние върху психо-емоционалния статус и преживяемост при болните, провеждащи ХД-лечение.

За реализиране на поставената цел са формулирани ясно и точно 8 основни задачи.

Допуска се хипотезата, че пациентите в преддиализен стадий на ХБЗ са предразположени към по-ниски нива на стрес, депресивни преживявания и тревога в сравнение с болните, провеждащи хронично диализно лечение.

Дисертационният труд съдържа 122 стандартни страници и е онагледен с 12 таблици, 10 фигури и 4 приложения. Литературната справка включва 213 литературни източника, от които 2 на кирилица и 211 на латиница.

Д-р Александра Бориславова Ставрева познава добре същността на проблема и е представила творческа оценка на анализирания литературен материал.

Дисертационният труд обхваща проспективно неинтервенционно едноцентрово клинично проучване (март 2024г. - април 2025г.). Проследени са 90 пациенти, разпределени в две групи: 1) 30 пациенти в преддиализен стадий на ХБЗ и 2) 60 пациенти, провеждащи хронично диализно лечение. Включващите и изключващите критерии са формулирани ясно и точно. Методиката на изследването обхваща документален метод и социологически методи. За статистическата обработка на данните е използван специализиран софтуер за статистическа обработка SPSS v.20, като описаните показатели са представени в табличен и графичен вид.

Получените резултати са интерпретирани задълбочено и при съпоставяне с данните от публикувани в литературата изследвания. Резултатите показват: 1) по-високи нива на стрес сред пациентите на ХД-лечение в сравнение с тези, в преддиализен стадий; 2) сигнификантно по-високи стойности на депресивните преживявания при диализно-зависимите болни, в сравнение с диагностицираните с ХБЗ; 3) при пациентите в преддиализен стадий се отчитат по-високи сигнификантни нива по показателите за социална подкрепа, в сравнение с ХД-група; 4) при пациентите, диагностицирани с ХБЗ стресът, състоянията на нервност и напрежение са в по-силна положителна връзка, както с липсата на контрол върху случващите се събитията, така и помежду им; 5) при пациентите в краен стадий на ХБЗ, се отчита статистическа значима връзка между проявите на стрес: усещане за стрес, напрежение, изнервеност, трудност при справяне с конкретни задачи и липсата на контрол върху събития; 6) при пациентите, провеждащи ХД, се наблюдава по-силна положителна корелация между признаците: тревога, намален интерес при извършване на задачи, умора, трудна концентрация, безпокойствие и чувството за безполезност; 7) при диагностицираните болни с ХБЗ се разкрива по-силна правопрпорционална връзка между проявите на социална подкрепа: извършване на ежедневни дейности,

развлечения, наличие на семейна и приятелска подкрепа, липса на усещане за социална изолация и трудова заетост; 8) не се отчитат статистически значими резултати при субективно възприеманите стрес, социална подкрепа и депресивни преживявания в зависимост с преживяемостта при диализно-зависимите болни. Единствено по-високите нива на проявата на безпокойствие при тях е свързана с намалена преживяемост.

Приноси на дисертационния труд с оригинален характер: 1) За първи път се сравняват психологическите фактори – стрес, депресивни преживявания, социална подкрепа между пациентите в преддиализен и диализен стадий на ХБЗ; 2) За първи път се изследва връзката между признаците, свързани със субективното възприемане на стреса, депресивните преживявания и социалната подкрепа при диагностицираните в преддиализен и диализен стадий на ХБЗ; 3) За първи път в България е оценена значимостта между възприятията на факторите стрес, депресивни преживявания и социална подкрепа при пациентите, провеждащи редовно ХД-лечение и тяхното повлияване върху преживяемостта.

Приноси с практико-приложен характер: 1) Разработване на алгоритъм с оглед превенция, лечение и проследяване на пациентите, диагностицирани с ХБЗ и пациентите, провеждащи хронично диализно лечение. 2) Реализиране на дейности и подробно разяснителни програми, свързани с оглед превенция от развитие на психологически състояния, влияещи върху психо-емоционалния статус на пациентите по време на стадиране на ХБЗ и в момента на започване на ХД-лечение.; 3) Реализиране на програми и създаване на психо-емоционален скрининг при пациентите на ХД и техните семейства, особено в началните месеци след започване на лечението, с цел намаляване на риска от развитие на психологически състояния/психиатрически разстройства, изискващ мултидисциплинарен подход.

Във връзка с темата на дисертацията д-р Александра Бориславова Ставрева има 4 публикации в научни списания.

Представените материали по процедурата отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав на Република България и Правилника за развитието на академичния състав на МУ – гр. Варна за присъждане на научна степен „доктор“.

В заключение, считам, че дисертационният труд на д-р Александра Бориславова Ставрева е завършен, съвременен, задълбочен, добре структуриран и оформен, с ясни и точно формулирани и изпълнени задачи, с определени изводи и приноси

както за съвременната наука, така и за практиката. Всичко това ми дава основание да препоръчам на членовете на уважаемото научно жури да присъди на д-р Александра Бориславова Ставрева образователната и научна степен „доктор” по научна специалност нефрология в професионално направление 7.1. Медицина от област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

25.10.2025 г.

София

до:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679